

lueneuvoston jäsenille oikeuden tätä tekstiä stilisoida. Täällä on nyt ehdotettu yksi muutos menettelytapavaliokunnan tekstiin, mutta en ole havainnut sitä kannatetun. Minä voinen todeta, että puolueuuvosto hyväksyy tämän menettelytapavaliokunnan tänne tuoman ratkaisun.

Keskustelu päättyi tekstisisällöstä.

Puolueneuvosto hyväksyi menettelytapavaliokunnan mietinnön.

P u h e e n j o h t a j a : Näin on kohta 6. tullut loppuun käsitellyksi.

Merkittiin.

7. Asuntotuotannon rahoituksen kokonaisuudistus (jatkoa)

P u h e e n j o h t a j a : Meillä on täällä kesken käsittelyn työjärjestyksen kohta 7.

Kun julkilausuma on kuulemma jo siellä kaikilla saatavissa.

Kokouksesta: se on esitelty.

P u h e e n j o h t a j a : - ja esitelty, niin ehkäpä me menemme sitten siihen.

9. Poliittinen tilanne

P u h e e n j o h t a j a : Seuraa kohta 9. ja siihen liittyvä julkilausumaluonnos. Täällä on pyydetty puheenvuoro: Veikko Aalto.

Veikko A a l t o (Helsingin piiri): Minä en pyri olemaan tässä asiassa näppärä. Minä hyväksyn tämän julkilausuman tekstin. Puheenvuoropyyntöni lähinnä koskee erästä stilististä muutosta tähän toiseen kappaleeseen, joka on otsikoitu "Sosialidemokraattien tavoitteet". Siinä tämä ensimmäinen lause kuuluu "Hintojen nousua vastaan on kamppailtava". Ehdotan, että tämä muutettaisiin "Hintojen nousu on pysäytettävä". Tulee samanlainen poljento kuin

näillä seuraavillakin vaatimuksilla on. Pyytäisin ottamaan tämän huomioon.

Liisa V a s a m a : Kannatan Aallon tekemää esitystä.

Kokouksesta kannatetaan-huutoja.

P u h e e n j o h t a j a : Toistaiseksi on tehty yksi muutosesitys, joka koskee toisen alaotsikon ensimmäistä virkettä luonnoksessa: "Hintojen nousua vastaan on kamppailtava". Aalto on tehnyt siitä kannatetun muutosesityksen.

Lennart P l y m (Kymen piiri): Minä näkisin tämän äsken tehdyn esityksen, niin kuin täällä vieressäni toveri Pekkonen sanoi, ensimmäiseksi vaalipetokseksi siinä mielessä, että jos me tämän hyväksymme, niin aivan varmaa on se, että sitä ei pystytä käytännössä toteuttamaan. Pidän tätä menettelytapavaliokunnan esitystä parempana.

Sen sijaan esittäisin harkittavaksi ensimmäisen kappaleen viimeisen lauseen kohdalla, joka kuuluu: "Sen seurauksena valmistaudumme nyt eduskuntavaaleihin" - olisiko siinä parempi sanoa "Sen estämiseksi" eikä "seurauksena".

Kolmas kohta, johon pyytäisin puuttua, on tämän toisen kappaleen "Sosialidemokraattien tavoitteet", sen kolmannessa kohdassa pieni ajatusleikki - anteeksi toisessa kappaleessa, jossa sanotaan, että "Työttömyys on poistettava." Tämä on siis ensimmäinen tehtävä ja seuraavana tehtävänä me toteamme, että "Työttömille on järjestettävä jne.". Eikö tämä ole hiukan niin kuin ajatusteknillisesti väärin. Pyytäisin, että nämä kohdat tutkittaisiin tarkasti, ja jättäisin kyllä puoluetoimiston tehtäväksi nämä pienet stilistiset korjaukset.

P u h e e n j o h t a j a : Kiitos. Tuleeko vielä? No, mitä nyt sanotaan tässä vaiheessa tästä kannatetusta ehdotuksesta,

joka koskee ensimmäisen alaotsakkeen alla olevaa ensimmäistä virkettä. Se kuuluu siis: "Hintojen nousua vastaan on kamppailtava." Sen muuttamiseksi on Aalto tehnyt kannatetun esityksen, joka kuuluu: "Hintojen nousu on pysäytettävä." Minkälaista kannatusta täällä saa tuo Aallon esitys?

Koeäänestys.

P u h e e n j o h t a j a : Nostakaa kätenne. Kuka kannattaa Aallon tekemää muutoesitystä?

Kädet nostettiin.

P u h e e n j o h t a j a : Voitte laske. - Kuka taas on menettelytapavaliokunnan tekstin kannalla?

Koeäänestyksen päätyttyä lausui

P u h e e n j o h t a j a : Kyllä se on enemmistö tämä valiokunnan kanta. Tämä harjoitus meni hukkaan.

No, tätä toista ei ole sitten vielä kukaan kannattanut, tätä työttömyysasiaa. Kyllä tässä tällaisia tyylliseikkoja saattaa olla muitakin, tämä on sikseenkin pitkä teksti ja nämä aina pyrkivät viime tingassa valmistumaan, mutta meidän olemme aina lähteneet siitä, että pelkästään tyyliä koskevat seikat voidaan vielä painatusvaiheessa korjata, jos lapsuksia tulisi, ei siis asiasältöä.

Onko puolueneuvosto tyytyväinen menettelytapavaliokunnan esitykseen?

Heino U k s i l a : Hyvät puoluetoverit. Olemmeko jo niin väsyneitä, ettemme jaksa tätä julkilausumaa käsitellä niin kuin pitäisi, vai mistä se johtuu. Minusta tämä Plymin esitys tässä ensimmäisen kappaleen viimeisessä virkkeessä on aivan paikallaan. Yhdyn kannattamaan sitä ehdotusta. Toisaalta olen kyllä siitä mieltä, mitä puheenjohtajakin täällä edusti, että tätä saisi

stillisoida. Täällä on sellaista sanontaa, joka ei oikein niin kuin soinnahda tällaisen valtapuolueen julkilausumassa paikalleen.

Erillislause täällä 2. sivulla: onko tämä nyt "Miten tähän on tultu? selostusta? 3. kappaleessa puhutaan myös maaseudun puolueesta, "joka on ilmoittanut olevansa vähäväkisten asialla, on sekin osoittautunut suurviljelijöiden ja porvarillisen rintaman liittolaiseksi...". Niinhän tietysti on, sen me kaikki tiedämme ja tunnemme, mutta onko paikallaan antaa tällaiselle puolueelle tässä puolueneuvoston kokouksessa sellaista arvoasemaa, että se ihan erikoisesti täällä huomioidaan. Minä esittäisin harkittavaksi, kyllä se kuuluu niin selvästi porvarien rintamaan, ettei meidän tarvitse nostaa sitä erikseen esille.

R a n t a n e n (Keski-Suomi): Tässä olisi nyt mainio tilaisuus, kun on aina väitetty, että sosialidemokraattisessa puolueessa on paljon maistereita ja muita, että he saisivat tämän stillisoida, niin kuin puheenjohtaja esitti, että tulisi ymmärrettäväksi tämä lausunto. Tässä on todella sellaisia sanontoja, jotka vaativat meiltä aika paljon, mutta tämä henki on oikein ja tässä mielessä minä yhtyisin puheenjohtajan esitykseen. "Työttömyys on poistettava.". Siinä olisi tietysti järkevää sanoa, että kaikille olisi järjestettävä työtä ja kunnollinen toimeentulo ja tarvittaessa uudellenkoulutus, sitähan ei ole pakko uudelleenkoulutustakaan järjestää, jos ei sitä tarvita. Tällaisia sanontoja tästä tietysti löytää muitakin. Näin minä yhtyisin puheenjohtajan esitykseen, että tämä hengeltään hyväksytään, mutta stillisoidaan, että maisteritkin saavat työtä.

P u h e e n j o h t a j a : Kiitos. Tällä kertaa ei ole pyydettyjä puheenvuoroja.

Keskustelu päättyi.

P u h e e n j o h t a j a : Niemi, joka toimi menettelytapavaliokunnan sihteerinä, on kuulemma kirjannut nämä huomautukset. Minusta tuntuu, että niihin saattaa hyvinkin olla aihetta ja niihin on syytä kiinnittää huomiota, ennen kuin tämä teksti lasketaan ulos.

Jos täällä ei ole aivan erityistä asiasisältöä koskevaa seikkaa, niin voisimmeko me nyt tällä evästyksellä jättää tämän puoluetöimiston tarkasti tyylliteltäväksi.

Kokouksesta huutoja: Hyväksytään, selvä.

P u h e e n j o h t a j a : Ehkä me luotamme näin paljon, kun ei kerran asioista olla eri mieltä.

Julkilausumaluonnos oli hyväksytty.

P u h e e n j o h t a j a : Me olemme nyt hyväksyneet siten molemmat menettelytapavaliokunnan tänne jättämät asiat.

Jos minä panin oikein merkille, äsken täällä passitettiin menettelytapavaliokuntaan asiaa, mutta te ette ole vielä sen ympärillä olleet.

Kokouksesta: Täällä on yksi asia käsittelemättä, tämä asuntoliittinen kysymys, me kuuntelemme vähän, mitä siitä keskustellaan.

P u h e e n j o h t a j a : Mennäänkö nyt asuntotuotannon rahoitukseen? - Käymme siihen.

7. Asuntotuotannon rahoituksen kokonaisuudistus (jatkoa)

Jatkettiin asuntotuotannon rahoituksen kokonaisuudistusestityksen käsittelyä.

Pentti L a h t i (Turku): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit. Silloin aamuvarhaisella pyysin tähän kohtaan puheenvuoron. Tarkoitukseni oli ainoastaan kannattaa tätä puoluetöimikunnan esitystä asuntotuotanto-ohjelmaksi.

Heino U k s i l l a : Hyvät puoluetoverit, minun täytyy valittaa, että olen tässä ehkä liikaakin äänessä, mutta kaikesta huolimatta tämä asuntotuotannon rahoituksen kokonaisuudistuskysymys on minusta sellainen, johonka on syytä puuttua, vaikkakin olen valmis hyväksymään tämän ehdotuksen sinänsä, joka täällä on esitetty, mutta toisaalta kiinnittäisin erikoista huomiota siihen, että me puolueena emme ole niinkään paljon puuttuneet meidän asuntorakennustuotantomme järjestämiseen, vaikka meillä KK:laisen osuuskauppaliikkeen puitteissa harjoitetaan Haka-toimintaa. Minä olen erään Hakan johtokunnassa, ollut muutamia vuosia ja viime vuonna tämä Haka, jota minä täällä edustan, saavutti Suomen ennätyksen nimittäin siinä, että se on rakentanut viime vuonna Suomen halvimman asuntotalon. Minusta siis tähän asuntotalojen halpuuteen ja halparakentamiseen pitäisi kiinnittää huomiota ja ennen muuta sanoisin, että tässä mielessä puolueen pitäisi ottaa kanta ja ottaa kosketusta ennen muuta näihin Haka-järjestöihin ja Haka-järjestöjen avulla pyrkiä siihen, että ne tässä asuntotuotantorakentamisessa pystyisivät kilpailemaan muiden rakentajayritysten kanssa. Nythän on niin, että sellainen korkeus kuin Kemi kalleusluokkaansa nähden, jos siellä pystytään tuottamaan maan halvin asunto, niin on kyllä minusta suoranaista ivaa, että täällä etelän mailla, jossa ei ole läheskään sitä lämpöaste-eroa kuin on tuolla meidän leveysasteellamme jne., me tarvitsemme lämpimämmät asunnot kuin täällä tarvitaan. Minusta pitäisi siis tähän seikkaan kiinnittää huomiota myös puolue-elimissä, että tämä yhteistyö oman - minä sanoisin, että se on meidän omaamme Haka-toiminta kokonaisuudessaan - että sen puitteissa pystyttäisiin luomaan kilpailukykyinen rakennusorganisaatio, sillä aivan varmaa on, että jos me onnistumme, niin myös tämä rahoituskysymys ratkeaa. Minä kerron teille vain erään esimerkin. Me olimme Kemin Hakassa aikoinaan, kun suunnittelimme nämä työt muualla, me olimme sellaisessa pisteessä, että me saimme töin tus-

kin ja suuren vaivannäön kautta rahoituksen näille yrityksille, mutta sen jälkeen kun viime vuonna onnistuimme näissä yrityksissä, mutta oikeastaan jo aikaisemmin, mutta viime vuonna meillä oli kokemuksia jo pudottaa asuntojen hintaa. Sen jälkeen meille on rahoitustiekin avautunut. Oikeastaan voi sanoa, että eräät ja nimenomaan rahalaitokset ovat tyrkyttämällä tyrkyttämässä Hakalle rahaa. Minusta tämä on sellainen esimerkki, jota kannattaisi tällaisen kysymyksen yhteydessä ottaa niin kuin pohdittavaksi.

Mitä täällä puhuttiin tästä omarahoitusosuudesta, niin alustaja muistaakseni mainitsi, että tämä 10 - 15 % ei ole hänen mielestään riittävä, vaan se pitäisi olla alhaisempi. Ja minä olen täysin samaa mieltä siinä, että niin pitäisi tehdä, että pitäisi pystyä omarahoitusosuutta alentamaan esim. 8 - 12 %:iin, jolloin-
ka siinä olisi edellytyksiä paremmin niillä, jotka eivät tällä kertaa vielä pääse tähän asuntotuotannon piiriin ja uusien asuntojen omistajiksi. Eräs tie, jonka me olemme siellä Kemissä valinneet, on se, että olemme ryhtyneet rakentamaan osuuskuntataloja ja hyvin menestyksellisesti. Hakijoita on ollut vaikka kuinka paljon. Viime kerralla kun valittiin asukkaat uuteen taloon, hakijoita oli kolme kertaa enemmän kuin voitiin ottaa. Minusta siis se, että tämä asuntorakentaminen saadaan suunnitteluvaiheessa sellaiseksi, että neliöhinta putoaa riittävän alas, se houkuttelee ihmisiä asumaan uusiin taloihin, ja tälle tielle pitäisi suunnata enemmän meidän asuntotuotantopolitiikkamme kokonaisuudessaan. Ja mitä tähän rahoitusarvioon tai tähän ohjelmajulistukseen tulee, olisin muuten valmis sen hyväksymään, mutta yhtyisin alustajaan siinä, että tätä omarahoitusosuusjuttua pyritäisiin meidän toimestamme jo alentamaan.

Sulo J. O j a n e n : Toveri puheenjohtaja, vajavaisen puolueneuvoston hyvät toverit. Minulla ei ole mitään sitä vastaan taikka minulla ei ole mitään tätä puoluetoimikunnan ehdo-

tusta vastaan, päinvastoin pidän sitä hyvänä, mutta tämän asian kohdalla kiinnitän huomiota ns. grynderitoimintaan, joka on meidän maassamme harjoittanut sellaista toimintaa, että siihen on minun mielestäni aihetta tällaisessa kokouksessakin puuttua. Ehkä Etelä-Häme on erikoisesti kiinnittänyt tähän asiaan huomiota sen vuoksi, että siellä on eräitä konkursseja tapahtunut, aika huomattavan montakin, joissa on tällaista roistomaista toimintaa näiden grynderien taholta harjoitettu. Etelä-Hämeen piiri pitämässään kokouksessa viime pyhänä kiinnitti erityistä huomiota tähän asiaan ja päätti lähettää puoluetoimikunnalle ja sosialidemokraattiselle eduskuntaryhmälle asiasta esityksen, jossa kiireellisesti pyydetään puoluetoimikuntaa ja eduskuntaryhmää puuttumaan tähän asiaan. Nythän on niin, että nämä grynderit ottavat itse itseltään urakoita, perustetaan rakennusfirmoja ilman pääomia. Heidän pääomansa ovat ainoastaan ne, jotka muodostuvat siitä, että he kirjoittavat urakkasopimuksen alle, ensimmäisen urakkasopimuksen alle ja nostavat tämän ensimmäisen nostoerän ja tällä he lähtevät sitten liikkeelle. Tästä on seurauksena, että jos hiukankin on vastoinkäymisiä, tapahtuu sitten vahinkoja, tapahtuu näitä urakoita. Sen lisäksi harjoitetaan sellaista rakennustoimintaa, joka ei ole eduksi vuokralaisille eikä myöskään osakkeita ostaneille. Lisäksi Etelä-Hämeen kohdalla on näissä parissa konkurssissa ilmennyt sellaista, että osakkeita ostavien edut ovat menneet. He ovat ostaneet osakkeita, jotka sitten on grynderien taholta pantattu uudelleen. On tapahtunut niin, että siellä osakkeenomistajat, jotka ovat myyneet omakotitalonsa tai velkapääomalla ostaneet osakkeen, he ovat menettäneet kaiken. Heille on jäänyt velkaa, he eivät ole saaneet osaketta, mutta joutuvat tätä velkaa maksamaan. Tähän osakeyhtiölakiin tältä kohdalta tulee puoluetoimikunnan ja eduskuntaryhmän vakavasti puuttua.

Noin viitisen vuotta sitten Lapin ammattijärjestön taholta

tehtiin esitys konkurssilakeihin siinä mielessä, että työntekijöiden oikeudet tulisivat paremmin ja nopeammin toteutetuiksi. Silloin tehtiin parannuksia, mutta ei tehty riittäviä parannuksia. On puuttuttava lakeihin siinä mielessä, että työntekijäin edut saadaan turvatuiksi ja että työntekijäin palkat saadaan nopeasti maksettua. Kun osakeyhtiölakiin on vastaavasti tehtävä myös käsitykseni mukaan ja Etelä-Hämeen piirin tekemän päätöksen mukaan sellaisia muutoksia, että osakkeita omistavien edut tulevat turvatuiksi ja esim. siten, että Suomen Pankki painaa vain yhdet osakekirjat eikä voida useampia osakekirjoja laatia ja niitä pantata pankkiin, kuten on nyt tapahtunut näiden konkurssien kohdalla. Lisäksi tulee laissa turvata se, että osakekirjat luovutetaan, mikäli se teknillisesti on mahdollista, siinä vaiheessa, jolloin asianomainen osakkeenomistaja suorittaa kauppasumman taikka määrätyn eräs tästä kauppasummasta.

Myös tämän asian kohdalla tulee kiinnittää huomiota siihen, että pienyrittäjät, alaurakoitsijat, alahankkijat joutuvat kärsimään erittäin paljon näistä grynderitoiminnoista, kuten nyt on tapahtunut siellä Etelä-Hämeessä. Siellä menee konkurssiin näitä alaurakoitsijoita ja saattaapa mennä myös alahankkijoita eikä suinkaan tarkoitus ole tämä. Tässä voidaan todeta, että puoluetoimikunta ja eduskuntaryhmä minun mielestäni eivät ole eivätkä Etelä-Hämeen piiritoimikunnan päätöksen mukaisesti ole riittävän tehokkaasti toimineet tämän kysymyksen kohdalla ja siksi siihen pitäisi erittäin vakavaa huomiota kiinnittää. Ei pelkästään vaalitaktillisista syistä vaan pelkästään asiallisista syistä ne ovat erittäin tärkeitä tämän kysymyksen kohdalla ja mikäli tätä asiaa ei voitaisi saada riittävän tehokkaasti lain muutoksella aikaan ennen puoluekokousta, kuten on oletettavissa, että asia viedään perusteelliseen käsittelyyn ensi vuoden kesäkuussa pidettävälle puoluekokoukselle.

Paavo R a n t a n e n (Keski-Suomi): Kannatan Uksilan teke-

mää esitystä, joka koskee sitä oman osuuden maksamista tähän asuntotuotantolainaan, 8-12 % ja totean, että muuallakin on hätää kuin Etelä-Hämeessä, jos siellä nyt tavallista enemmän on. Tähän pitäisi vakavasti kiinnittää huomiota, mitä Ojanen täällä puhui rakennustyön tiimoilta.

P u h e e n j o h t a j a : Tarkoititko Uksila nämä prosenttilukusi tänne ohjelman asianomaiseen kohtaan?

Heino U k s i l a : Kyllä, että alennetaan.

P u h e e n j o h t a j a : Se on siis tämä kohta sivulla 3?

U k s i l a : Kyllä.

P u h e e n j o h t a j a : Alentaa omarahoitusosuuksia 8-12 %:iin. Tämän asian alustaja ja esittelijä toveri Aaltonen on pyytänyt käyttää puheenvuoron.

Jorma A a l t o n e n : Niin, toveri puheenjohtaja, hyvät toverit, minua ilahduttaa se, että tämä periaatteellinen kanta asuntoasiassa, mistä nyt oli puhe, on ilmeisesti aika tavalla yhdenmukainen meillä kaikilla. Täytyy ottaa huomioon se, että tässä nyt on kysymyksessä ainoastaan rahoitusohjelma, ja jaosto valmistelee parhaillaan asuntopoliittista kokonaisohjelmaa, joka varsin nopeasti valmistuu ja myös ottaa huomioon näitä asioita, mitä tässä on käsitelty, joten niistä kiitos.

Mitä Haka-järjestelmään tulee, josta tässä oli puhe, voin kertoa sen, että Haka-järjestelmä on tällä hetkellä varsin voimakkaan muutoksen tilassa ja juuri näihin päämääriin, joista täällä mainittiin, tullaan tällä muutoksella pyrkimään.

Omarahoitusosuuden alentaminen on selvä asia, sitä pitäisi saada alas eikä ole minkäänäköistä estettä painaa alemmaksi kuin mitä tässä on mainittu, mutta käytännössä kyllä tiedän, että sen

toteuttaminen rahalaitosten ja luottoehtojen takia on kyllä aika epärealistinen. Pyrkimys on juuri oikea, mutta eri asia on sitten se, pystytäänkö se toteuttamaan. - Tästä tilaisuudesta me emme voi valitettavasti, niin kuin minä toivoisin, tehdä asunoseminaria, ja sen takia en minä kommentoi tätä enempää. Kiitän ainoastaan puheenvuoroista.

P u h e e n j o h t a j a : Ryhdymme käsittelemään ohjelmaluonnoksen tekstiä. Sopiiko, että etenemme otsikoittain?

Käsittelyjärjestys hyväksyttiin.

Asuntotuotannon rahoituksen kokonaisuudistusesityksen yksityiskohtainen käsittely.

Esityksen yleisosa sivulla 1 hyväksyttiin keskustelutta.

Asuntotuotannon keskitetty rahoitussuunnittelu

P u h e e n j o h t a j a : Seuraa kohta "Asuntotuotannon keskitetty rahoitussuunnittelu". Halutaanko keskustella?

Keskustelua ei syntynyt.

P u h e e n j o h t a j a : Hyväksytty.

Kohta oli yksimielisesti hyväksytty.

Valtion asuntolainat

P u h e e n j o h t a j a : Seuraa kohta "Valtion asuntolainat". Halutaanko keskustella?

Kukaan ei pyytänyt puheenvuoroa.

P u h e e n j o h t a j a : Hyväksytty.

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Omarahoitusosuus ja asuntolainojen lyhennysjärjestelmä

P u h e e n j o h t a j a : Tähän on keskustelun kuluessa tehty muutosesitys. Se on ensimmäisen täyden kappaleen jälkeen en-

simmainen rivi. On ehdotettu, että numerot 10-15 muutettaisiin numeroiksi 8-12. Mitä mieltä puolueeneuvosto on tästä kannatetusta muutosehdotuksesta?

Äänestys.

P u h e e n j o h t a j a : Ehkäpä nyt kysytään ensiksi, ketkä kannattavat toveri Uksilan kannatettua ehdotusta. Olkaa hyvät ja nostakaa korttinne ilmaan.

Kortit nostettiin.

P u h e e n j o h t a j a : Nyt sitten ne, jotka kannattavat tämän puoluetoimikunnan esityksen numeroja. Enemmistö on puoluetoimikunnan kannalla.

Puolueeneuvosto hyväksyi omarahoitusosuudet puoluetoimikunnan esityksen mukaisina eli 10-15 %:na.

P u h e e n j o h t a j a : Muita esityksiä ei tähän lukuun ole tehty. Hyväksytään.

Kohta hyväksyttiin yksimielisesti.

Asuntokannan ja pääoman käytön tehostaminen

P u h e e n j o h t a j a : Seuraa kohta "Asuntokannan ja pääoman käytön tehostaminen". Halutaanko keskustella?

Kukaan ei pyytänyt puheenvuoroa.

P u h e e n j o h t a j a : Hyväksytty.

Kohta oli tullut hyväksytyksi.

Asunto-obligaatiot, veronhuojennukset, asuntosäästöpalkkiot ja pankkilainojen korkotuki.

Keskustelua ei syntynyt.

P u h e e n j o h t a j a : Hyväksytty.

Hyväksyttiin yksimielisesti.

P u h e e n j o h t a j a : Näin on kohta 7. työjärjestyksessä loppuun käsitelty.

Merkittiin.

Koska kokoussali alkoi vaikuttaa tyhjältä huomautti

P u h e e n j o h t a j a : Älkäähän lähtekö mihinkään. Vai pitäisi tässä teille valtaa siirtää, ettekä te malta käyttää vanhaakaan.

Kokouksesta huutoja: Junalle pitäisi lähteä.

P u h e e n j o h t a j a : Meidän on odotettava menettelytapavaliokuntaa tämän EEC-kysymyksen vuoksi, mutta tässä on vielä listalla "Muut esille tulevat asiat", joihinka Lahti on pyytännyt puheenvuoron.

11. Muut esille tulevat asiat

Puheenvuoron saatuaan lausui

Pentti L a h t i : Toveri puheenjohtaja, kun tässä kerran odotetaan ja on joka tapauksessa valtakunnassa paljon tärkeitä asioita, kiinnittäisin yhteen aivan vaatimattomaan vähäistä huomiota. Tässä hallitus kaatui, mutta tietävästi maata edelleen hallitaan, virkamieshallitus hallitsee, ja tämä virkamieshallitus on jättänyt eduskunnalle eräitä peruskoulun uudistamisen alkamiseen tähtääviä lakiehdotuksia. On siis ainakin tässä vaiheessa teoriassa mahdollista, että 1.8.1972 Lapin lääni ja eräät Oulun läänin kunnat siirtyvät uuden koulujärjestelmän muotoiseen koulutoimintaan. Edelleen samanaikaisesti kun näitä ehdotuksia Lapin läänin ja Oulun läänin näiden kuntien tai alueiden siirtymisestä on tehty, kouluhallitus teki ehdotuksen, että pitkin Etelä-Suomea siellä sun täällä eräät kunnat pistetoteutuksen kautta siirtyisivät. Tietävästi tätä kouluhallituksen esitystä tämä kaatunut hallitus käsitteli osittain positiivisessa hengessä. Oli tarkoitukse-

na siirtää eräitä maalaiskuntia pistetoteutuksen kautta, mutta kaatunut hallitus otti täysin kielteisen kannan mukana olleiden kolmen kaupungin ja yhden kauppalakunnan osalta. Kaupungit olivat Vammala, Jyväskylä ja Pietarsaari sekä kauppaloista Raision kauppala.

Nyt minä tässä esittäisin, että puolueenuevosto ottaisi kantaa nimenomaan näiden kaupunkien ja kauppalakuntien puolesta sikäli mikäli puolueen päätöksentekoeleimissä olevat, niin eduskuntaryhmässä kuin puoluetoimikunnassa olevat voivat tähän asiaan vaikuttaa ja myös virkamieshallituksen vielä toimiessa, siellähän on sosialidemokraattinen opetusministeri, että nimenomaan myös nämä sosialidemokraattien johdossa olevat kolme kaupunkia ja yksi kauppalakunta voisivat tulla kysymykseen tämän pistetoteutuksen kautta siirtymiseen tai muuten meille kyllä tulee aivan erikoislaatuinen tilanne: vain kepulaisenemmistöisiä ja -johtoisia maalaiskuntia siirretään pistetoteutuksen kautta Kaarinan kuntaa lukuunottamatta. Kaarinan kunta on ainoa sosialidemokraattien johtama maalaiskunta tässä koko potissa. Kaupungit ja kauppalat sen sijaan jäisivät tässä vaiheessa kokonaan ulkopuolelle.

Näin ollen ainakin pyydän pöytäkirjaan tässä kohtaa merkin, että nämä äsken mainitut kaupungit ja yksi kauppala voisivat tulla kysymykseen, jos se on suinkin mahdollista.

P u h e e n j o h t a j a : Jos Lahden viesti viedään sinne opetusministerille.

Pentti L a h t i : Sitä minä vain toivoisin.

Kokouksesta: Etkö sinä voisit kirjoittaa kirjeen sinne suoraan ja käydä sen luona?

P u h e e n j o h t a j a : Onko muita asioita kohtaan 11?

Työjärjestyksen 11. kohta oli loppuun käsitelty.

9. Poliittinen tilanne (jatkoa)

P u h e e n j o h t a j a : Minä kuulin juuri, että menettelytapavaliokunnalta menee muutama minuutti.

Kokouksesta: Pidetään paussi.

P u h e e n j o h t a j a : Niin että me voimme pitää pausin, mutta ensin pitää saada tuonne ovelle kirjuri seuraamaan, että tiedetään, kuka täältä livistää, että tiedetään panna Demariin huomenna.

Jos pidämme viiden minuutin tauon. Eiköhän siinä ajassa suunnilleen.

Tauko 16.50 - 17.03.

P u h e e n j o h t a j a : Kokous jatkuu.

Menettelytapavaliokunnan esitys EEC-kysymyksessä.

Jorma S a l o : Hyvät toverit. Toveri Vasaman tekemän esityksen johdosta menettelytapavaliokunta on pitänyt kokouksensa ja tekee puolueneuvostolle seuraavan esityksen (liite 11):

"Puolueneuvosto toteaa, että kauppapoliittiseen suuntaukseen ja koko taloudelliseen kehitykseen syvästi vaikuttavat neuvottelut Suomen suhteista eurooppalaisiin taloudellisiin liittoutumiin ovat tulossa ratkaisuvaiheisiin. Puolueneuvosto edellyttää, että kaikki tähän kehitykseen liittyvät selvitykset ja neuvottelutokset julkistetaan ja saatetaan kansalaisten harkittavaksi. Omalta osaltaan puolueneuvosto tulee myöhemmin käsittelemään asiaa puolutoimikunnan hankkimien eri vaihtoehtoja (myös kaikkien järjestelyjen ulkopuolelle jäämistä) koskevien selvitysten pohjalta."

P u h e e n j o h t a j a : Tämä on menettelytapavaliokunnan kanta siihen esitykseen, jonka toveri Vasama teki. Mitä neuvosto sanoo?

Kukaan ei pyytänyt puheenvuoroa.

P u h e e n j o h t a j a : Hyväksyy.

Valiokunnan esitys hyväksyttiin.

P u h e e n j o h t a j a : Työjärjestyksen asiat ovat loppuun käsitellyt.

12. Kokouksen päättäminen

P u h e e n j o h t a j a : Hyvät toverit. Kun on tämän neuvoston kokouksen jälkipäätä tarkastellut, niin ei lainkaan vaikuta siltä kuin edessä ja hyvin lähellä olisivat vaalit. Onko tämä sitten nyt ilmaus harrastuksen puutteesta, vaiko suorastaan rajattomasta itseluottamuksesta? Toivottavasti mieluummin jälkimmäisestä kuin edellisestä. Kuitenkin kaikkien lienee syytä todeta, että tämä kokous on ollut asiallinen, se on paneutunut niihin kysymyksiin, jotka sille on tänne valmisteltu. Meillä on ainakin käsitykseni mukaan melko selkeä ja hyvä ja oikea lähtökohta vaaleihin. Työaika jää meidänkin osaltamme niin lyhyeksi, että ilmeisesti meidän väkemme jaksaa tämän lyhyen ajan ponnistaa ja käyttää hyväkseen sen tilanteen ja sen aseman, joka meillä on. Mutta laskematta paras, sanoi eräs toveri, kun puhuttiin äänistä ennakkoon, eikä niitä ole hauska laskeakaan, ellei meidän väkemme pysty tehtäväänsä suorittamaan. Toivokaamme parasta.

Kiitän puolueneuvoston jäseniä ja toivotan teille turvallista matkaa, menestyksellistä työtä vaalitaistelussa ja kysyn" jaksatteko te laulaa Työväen Marssin.

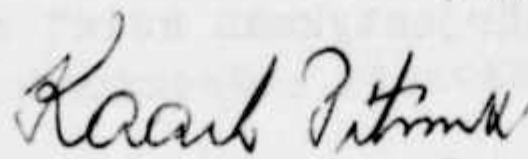
Kokouksesta: Jaksetaan.

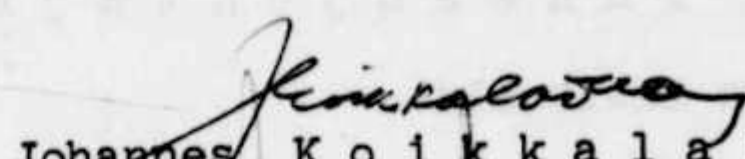
P u h e e n j o h t a j a : Sitten on Työväen Marssi. Kokous on päättynyt.

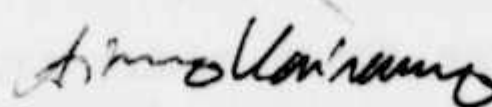
Laulettiin Työväen Marssi.

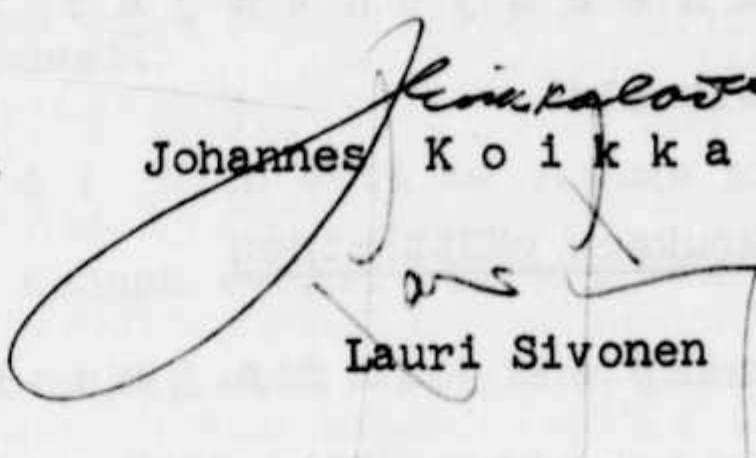
Puolueneuvoston kokous päättyi klo 17.15.

V a k u u d e k s i :

Kaarlo P i t s i n k i

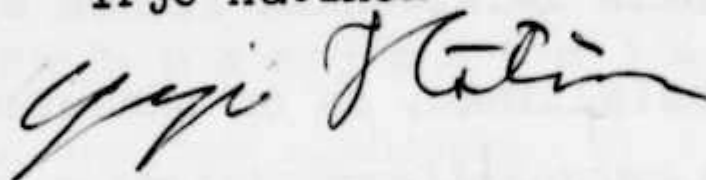

Johannes K o i k k a l a i n e n

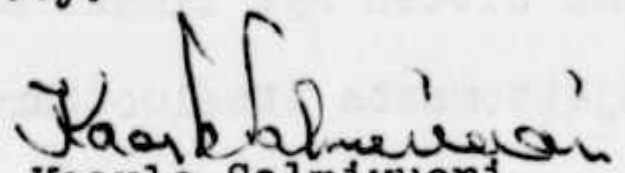

Aimo Kairamo

Lauri Sivonen

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty:

Yrjö Hätinen

Kaarle Salmivuori

Sosialidemokraattisen Puolueen Puolueneuvoston kokous
HTY:n talon juhlasalissa 17.11.1971 alkaen kello 10.00.

PUHE-, ESITYS- ja ÄÄNIOIKEUTETUT

✓ Puolueneuvoston puheenjohtaja Kaarlo Pitsinki

Helsingin piiri

- ✓ Reino Tuomi
- ✓ Liisa Vasama
- ✓ Veikko Aalto
- ✓ Väinö Leskinen
- ✓ Yrjö Hätinen
- var.
- Inkeri Airola
- Olavi Saarinen
- Risto Sänkiäho
- Kaarlo Iilja
- Raimo Oksanen

Uudenmaan piiri

- ✓ Sven-Erik Järvinen
- ✓ Kaarle Salmivuori
- (Erik Iaitinen)
- ✓ Sinikka Iuja-Vepsä
- ✓ Lauri Palonen
- var.
- Kauko Viitala
- Kirsti Suomi
- Reino Mustonen
- Armas Kaivanto
- Ilmari Joentaus

Turun et. piiri

- ✓ Jorma Salo
- ✓ Johannes Koikkalainen
- ✓ Pentti Lahti
- var.
- Birger Gustafsson
- Heikki Munter
- Sakari Elonen

Satakunnan piiri

- ✓ Manne Kallio
- ✓ Reijo Salo
- ✓ Eino Aaltonen
- var.
- Leo Nyberg
- Antti Kalinen
- Onni Lautasalo

Et.-Hämeen piiri

- ✓ Kalervo Aattela
- ✓ Veikko Väliö
- ✓ Sulo J. Ojanen
- ✓ Arvi Lyytinen

var.

- Eino Salakka
- Viljam Seppänen
- Viljo Wallenmus
- Heikki Vadén

Pohj.-Hämeen piiri

- ✓ Joel Viheriäranta
- ✓ Pentti Heinonen
- ✓ Pekka Peltonen
- ✓ Mauri Säynäväjärvi
- var.
- Unto Kanerva
- Arvo Auvinen
- Anneli Kytöniemi
- Eino Heinola

Kymen piiri

(~~Eero Laine~~)

✓ Heikki Helminen
(Katri Lindfors)

✓ Lennart Plym

✓ Mikko Pekkonen

✓ Evert Seppänen

var.

✓ Yrjö Pentikäinen
Veikko Siukkola

✓ Arja Mönkäre
Reino Litmanen
Mauno Forsman
Olli Helminen

Mikkelin piiri

✓ Väinö Peltola

✓ Väinö Turunen

var.

Paavo Ilo

Mauno Auvinen

Kuopion piiri

✓ Pentti Tyrväinen

✓ Eero Ieskinen

var.

Vilho Niskanen

Yrjö Jääskeläinen

Pohj.-Karjalan piiri

✓ Erkki Lappalainen

✓ Veikko Issakainen

Paavo Tirronen

var.

Pauli Ipatti

Emil Brandt

✓ Unto Pankko

Keski-Suomen piiri

✓ Veikko Heiskanen

Matti Niskanen

✓ Paavo Rantanen

var.

Risto Jokinen

✓ Pentti Lehtimäki

Sulo Rasinaho

Vaasan piiri

✓ Pekka Hakala

✓ Lauri Mäkynen

var.

Arvo Pohjanhovi

Åke Hietakangas

Oulun piiri

✓ Väinö Aalto

✓ Raimo Kemi

var.

Alpo Henriksson

Arvo Pyhälä

Kajaanin piiri

✓ Artturi Okkonen

var.

Väinö Tölli

Lapin piiri

✓ Erkki Ylipaavalniemi

Maija Ailasmaa

var.

Martti Mommo

✓ Heino Uksila

Ruotsalainen Työväenliitto

✓ Bo Vinberg

Ole Enlund

var.

Marianne Laxén

✓ Hannu Perttula

PUHE- ja ESITYSOIKEUTETUT

Puoluetoimikunnan jäsenet

✓ Rafael Paasio	✓ Veikko Helle	✓ Sylvi Siltanen
✓ Olavi Lindblom	✓ Jaakko Hyvönen	✓ Ulf Sundqvist
✓ Kalevi Sorsa	✓ Lars Lindeman	✓ Väinö Vilponiemi
✓ Vilho Halme	✓ Valde Nevalainen	

✓ Puolueen tilintarkastajain puheenjohtaja Yrjö Ihari

Sos.-dem. Naisten Keskusliitto

Taimi Rinne-Virolainen

✓ Sos.-dem. Nuorison Keskusliitto

Tuomo Saarinen

✓ Sos.-dem. Eduskuntaryhmä

Esko Niskanen

LÄSNÄOLO- ja PUHEOIKEUTETUT

Puoluetoimiston valtuutetut toimitsijat ✓ Unto Niemi

✓ Pentti Ketola

✓ Aimo Kairamo

✓ Maunu Ihalainen

Piiritoimikuntien edustajat

✓ Helsingin piiritoimikunta

✓ Ensio Syrjänen

✓ Uudenmaan piiritoimikunta

Reino Ruuskanen
(var. Paavali Kääriäinen)

✓ Turun et. piiritoimikunta

Armas Lahoniitty

Satakunnan piiritoimikunta

✓ Et.-Hämeen piiritoimikunta

Leo Kari

✓ Porhj.-Hämeen piiritoimikunta

Toivo Lahti

✓ Kymen piiritoimikunta

✓ Teuvo Kinnunen
(var. Heikki S. Hämäläinen)

Mikkelin piiritoimikunta

Kuopion piiritoimikunta

✓ Pohj.-Karjalan piiritoimikunta

Tommi Moilanen

✓ Vaasan piiritoimikunta

Matti Takala

✓ Keski-Suomen piiritoimikunta

Kauko Saastamoinen

✓ Oulun piiritoimikunta

Toivo Kanninen

✓ Kajaanin piiritoimikunta

Ville Tikkanen

✓ Lapin piiritoimikunta

Pekka Eloranta

✓ Ruotsalainen Työväenliitto

Lars Eriksson

Piirisihteerit

✓ Helsingin piiri
✓ Uudenmaan piiri
✓ Turun et. piiri
Satakunnan piiri
✓ Et.-Hämeen piiri
✓ Pohj.-Hämeen piiri
✓ Kymen Piiri
✓ Mikkelin piiri
Kuopion piiri
✓ Pohj.-Karjalan piiri
✓ Keski-Suomen piiri
✓ Vaasan piiri
✓ Oulun piiri
✓ Kajaanin piiri
✓ Lapin piiri
✓ Ruotsalainen Työväenliitto

Aulis Leppänen
Kauko Tapaninen
~~Tauno~~
~~Aatos~~ Suominen
Tauno Kallio
Pauli Ilanen
Pentti Myllymäki
Mauno Hirvisaari
Iikka Viitamies
Onni Hyvönen
Matti Mikkonen
Kauko Saastamoinen
Pentti Laakkonen
Toivo Kanninen
Ahti Kursukangas
Pekka Eloranta
Alf-Erik Helsing

Puoluelehdet

✓ TST
Suomen Sosialidemokraatti
Turun Päivälehti
✓ Uusi Aika
✓ Hämeen Kansa
✓ Kansan Lehti
✓ Eteenpäin
✓ Saimaan Sanomat
✓ Pohjois-Karjala
✓ Pohjanmaan Kansa
Pohjolan Työ
Arbetarbladet

Eino Kalkkinen
Pauli Burman, Erkki Wiksten

Leo Nyberg
Heikki Nurmi
Vilho Halme
Holger Salokangas
Olavi Viitanen
Sakari Tahvanainen
Arvo Pohjanhovi

Asiantuntijat

✓ Martti Viitanen
✓ Jorma Aaltonen

Kutsutut

	Mauno Koivisto
	Niilo Hämäläinen
Ent.Hallituksen jäsenet	Kalervo Haapasalo
	Meeri Kalavainen
	✓ Valto Käkelä
	Pekka Kuusi
	Mikko Laaksonen
	✓ Olavi Salonen
	Jacob Söderman

Nyk.hallituksen jäsenet	Alli Lahtinen
	Keijo Liinamaa
	Matti Louekoski

SUOMEN
SOSIALIDEMOKRAATTINEN
PUOLUE
PAASIVUORENKATU 3
00530 HELSINKI 33
POSTISIIRTOTILI 7990
KESKUS 765766

KUTSU PUOLUENEUVOSTON KOKOUKSEEN

Sosialidemokraattisen Puolueen Puolueneuvosto kutsutaan kokoukseen, joka pidetään Helsingin Työväentalon juhlasalissa keskiviikkona 17. päivänä marraskuuta 1971 alkaen kello 10.00. Poliittisen tilanteen lisäksi kokouksessa käsitellään puolue-toimikunnan hyväksymät luonnokset aluehallinnon uudistukseksi ja asuntotuotannon rahoituksen kokonaisuudistukseksi.

Helsingissä 14. päivänä lokakuuta 1971

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN
PUOLUETOIMIKUNTA

Rafael Paasio

Kalevi Sorsa

Jakelu:

Puolueneuvoston jäsenet
Puoluetoimikunnan jäsenet
Tilintarkastajien puheenjohtaja
Sos.-dem. Naisten Keskusliitto
Sos.-dem. Nuorison Keskusliitto
Sos.-dem. Eduskuntaryhmä
Piiritoimikunnat
Piirisihteerit
Puoluelehdet
Valtioneuvoston sosialidemokraattiset jäsenet

Liitteet:

Luonnos aluehallinnon uudistukseksi
Luonnos asuntotuotannon rahoituksen kokonaisuudistukseksi

SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUENEUVOSTON KOKOUS

Helsingin Työväentalon juhlasalissa 17.11.1971 alkaen klo 10.00

T y ö j ä r j e s t y s :

1. Kokouksen avaus
2. Nimenhuuto
3. Kokouksen laillisuuden toteaminen
4. Kokouksen järjestäytyminen
 - a) valitaan kaksi sihteeriä
 - b) valitaan kaksi pöytäkirjan tarkistajaa
 - c) valitaan kolme ääntenlaskijaa
 - d) valitaan menettelytapavaliokunta
5. Työjärjestyksen hyväksyminen
6. Päätetään aluehallinnon uudistusesityksestä - Martti Viitanen
7. Päätetään asuntotuotannon rahoituksen kokonaisuudistusesityksestä - Jorma Aaltonen
8. Vapunpäivän palkallisuus
9. Poliittinen tilanne - Kalevi Sorsa
10. Valitaan Solidaarisuussäätiön erovuoroiset jäsenet
11. Muut esille tulevat asiat
12. Kokouksen päättäminen

SDP:n puoluetoimikunta 16.9.71

Hyväksytään lopullisesti puolueu-
voston kokouksessa 17.11.71

SDP JA ALUEHALLINNON UUDISTUS

TAVOITE

Elintason nousu, väestön ammattirakenteen voimakas muutos, elinkeinoelämän ja asutuksen keskittyminen ovat monin tavoin vaikuttaneet suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen hallintoon.

Aluehallinnon tehtävät ja merkitys ovat lisääntymässä ja muuttumassa. Kansanvalta ei ole tällä tasolla toteutunut ja virkamiesvalta on voimistunut. Aluehallinto ei ole kehittynyt ajan vaatimusten mukana.

SDP vaatii aluehallinnon uudistusta, jonka tavoitteena on kansanvaltaisen, tehokkaan ja taloudellisen hallintokoneiston luominen huolehtimaan kansalaisten sille antamien palvelutehtävien hoitamisesta.

Aluehallinto on SDP:n mielestä uudistettava ja kansanvaltaistettava niin, että

kuntauudistus toteutetaan,

hajanainen kuntainliittoverkosto uudistetaan aloittaen sairaalahallinnosta ja

lääkinhallinnolle siirretään päätösvaltaa keskushallinnosta, sen vastuuta lisätään, järjestysmuoto uudistetaan ja päätösvallan käyttö demokratisoidaan.

KUNTAUUDISTUS ON VÄLTTÄMÄTÖN

SDP:n käsityksen mukaan laaja paikallinen kunnallishallinto on ollut ja tulee olemaan kansanvallan tärkein edellytys.

Sosialidemokraattien vaatimuksesta saatiin aikaan yleinen ja yhtäläinen äänioikeus kunnallisissa vaaleissa vuonna 1917. Sosialidemokraattien vaatimuksesta valtuustopaikat jaettiin poliittisten voimasuhteiden mukaisesti.

SDP loi pohjan kunnallisen demokratian kehittymiselle ja sen peräänantamattoman toiminnan ansiosta kunnallisten luottamustoimien merkitys vahvistui. Kunnallishallinnon kehityksen esteenä ollut sääty-yhteiskuntaa tukeva järjestelmä poistettiin. Kaikki kuntalaiset yhteiskunnalliseen asemaan ja varallisuuteen katsomatta tulivat tasavertaiseen asemaan.

Näitä uudistuksia vastustivat ne poliittiset voimat, jotka nyt vastustavat kuntauudistuksen toteuttamista. SDP tulee kuitenkin perinteidensä mukaisesti tekemään kaikkonsa, jotta kuntien asema vahvis-

tuisi. Nykyinen kunnallinen jaotus perustuu vuosisatojen kuluessa muotoutuneeseen seurakunnalliseen jaotukseen. Vuosisadan alussa muodostettiin nimenomaisesti - osittain seurakuntajaotusta noudattaen - runsaasti pienkuntia, joiden väestömäärä jäi pieneksi ja taloudellinen kantokyky heikoksi. Useat aikaisemmin elinkelpoisinakin pidetyt kunnat ovat mm. yhdyskuntarakenteen muuttumisen ja liikenneolosuhteiden kehittymisen takia menettäneet kilpailukykyään. Tämän vuoksi ei vanhaan jaotukseen perustuva kunnallishallinto pysty palvelemaan kuntalaisia nykyajan ja tulevaisuuden yhteiskunnan vaatimustason mukaisesti. Kustannukset ovat korkeat ja palvelutaso alhainen. Myös hukkainvestointien vaara on suuri.

Kunnille on tullut ja tulee yhä uusia tehtäviä. Tämän takia nykyinen kunnallinen jaotus ehkäisee yhteiskunnallista kehitystä ja vaikeuttaa kunnallishallintoa. Ellei kuntauudistusta toteuteta, joudutaan perustamaan yli 100 uutta kuntainliittoa pelkästään kansanterveyslain voimaantulon johdosta. Huolehtiminen paikallisesta terveydenhuollosta ei näissä tapauksissa enää olisi kunnan, vaan kokonaisuudessaan kuntainliiton asiana.

Kuntauudistus tähtää kansanvallan lisäämiseen. Kuntauudistuksella taataan kunnallishallinnolle riittävät toimintaedellytykset. Vain riittävän voimakkaita kuntia muodostamalla voidaan kuntalaisille tarjottavia palveluksia lisätä ja parantaa. Samanaikaisesti kunnan asukkaiden valitsemien luottamusmiesten määrää ja osallistumismahdollisuuksia on parannettava ja lisättävä. Kuntalaisten on todella voitava päättää asioistaan.

Pyrkimykset kehitysalueiden väestön toimeentulon parantamiseksi liittyvät keskeisesti kuntauudistukseen. Alueellisen eriarvoisuuden yksi ilmentymä on kunnallisten palvelusten alueellisen jakautuman epätasaisuus. Usein niissä kunnissa, joissa kunnallinen palveluvarustus on heikko, veroäyrin hinta kuitenkin on korkea. Näidenkin epäkohtien poistamiseksi on kuntauudistus välttämätön.

KUNTAUUDISTUKSEN TOTEUTTAMINEN

Kuntauudistuksen suunnittelun yhteydessä on kuntia kuultu useaan otteeseen ja niiden mielipiteitä on pyritty ottamaan huomioon. Myös kuntauudistuksen toteuttamisessa on kuntien mielipiteisiin mahdollisuuksien mukaan kiinnitettävä huomiota.

Hallitusmuodossa taataan kunnille itsehallinto ja annetaan valtioneuvostolle kunnallista jaotusta ja sen muuttamista koskeva päätösvalta. Kuntauudistus voidaan siis toteuttaa valtioneuvoston päätöksellä kuntien suostumuksesta riippumatta.

Kuntauudistuksen toteuttamisen tulee tapahtua kuntauudistuksen neuvottelukunnan ehdotuksen pohjalta. Tämä merkitsee, että alle 5.000 asukkaan kunnat voidaan yhdistää. Sitä vastoin yli 5.000 asukkaan kunnat voidaan yhdistää vain erityisen painavista syistä.

Mikäli kuntauudistuksen toteuttaminen jätetään yksinomaan vapaaehtoisuuden varaan, kuntauudistukselta on viety pohja pois. Sen toteuttaminen tulisi kestämään vuosikymmeniä. Ja vielä senkin jälkeen monet tarpeelliset liitokset olisivat vielä tekemättä.

Yhteistoiminta-alueet eivät voi korvata kuntien yhdistämistä. Kuntauudistuksen rakentaminen yhteistoiminta-alueiden varaan ei ole mahdollista.

Tärkeätä on, että kaikin keinoin pyritään poistamaan esteet, jotka ovat kuntien vapaaehtoisen liittymisen tiellä.

Eri kuntamuotoihin kuuluvat kunnat ovat osittain erilaisessa asemassa valtion ja kuntien välisessä tehtävien sekä kustannusten jaossa. Siksi kuntauudistuksen yhteydessä on ns. vanhojen kaupunkien erityisrajoitukset poistettava sekä valtion varoista suoritettava muusta kuntarakenteesta johtuvia tasoituskorvauksia ja kuntien verotulojen erilaisuudesta johtuvia avustuksia. Kuntauudistuksella ei saa siirtää valtion kannettavia kustannuksia kuntien maksettavaksi.

KUNTAINLIITTOVERKOSTO ON UUDISTETTAVA

Sairaalahallinnon uudistaminen on pantava heti alulle. Uudistuksen toteuttamisesta on olemassa valmiina selkeä ehdotus kunnallisen yhteistoiminnan järjestysmuotokomitean vuonna 1970 ilmestyneessä mietinnössä.

Sairaanhoitohallinnon uudistuksen tulee tapahtua vaiheittain. Ensimmäisenä vaiheena tulee olla nykyistä yhtenäisempi, pääasiassa keskussairaalapiirien varaan rakentuva kuntainliittojärjestelmä.

Samalla kuntainliittojen hallinto tulee uudistaa. Nykyisin kuntainliittojen hallinto on vieraantunut jäsenkunnistaan. Kuntien välitön vallankäyttö on rajoittunut. Kuntainliittojen hallintoelinten vallan tulee jakautua kuntien asukasluvun mukaisessa suhteessa. Kuntainliittojen liittovaltuustojen ja muiden hallintoelinten tulee vastata alueen väestön poliittista jakautumaa.

Nykyisessä kuntainliittojärjestelmässä ei kansanvalta luottamuselinten valintatavassa olevien puutteiden vuoksi voi toteutua. Virkamiesten määräysvalta on tämänkin vuoksi lisääntynyt. Kansanvallan toteuttamiseksi on vaalijärjestelmä kokonaan uudistettava. Kuntainliittojen laitoksissa työskenteleville on annettava tilaisuus vaikuttaa laitosten sisäiseen päätöksentekoon.

Yhtenäinen sairaanhoitopiirijärjestelmä on tehtävä sellaiseksi, ettei kuntien taloudellinen rasitus uudistuksen seurauksena kasva. Valtionavustukset on sidottava kantokykyluokitukseen. Jäsenkuntien osuudet perustamiskustannuksista on määrättävä asukasluvun mukaan sekä käyttökustannukset hoitopäivien ja käyntikertojen suhteessa.

LÄÄNINHALLINNON UUDISTUS KEHITTÄMISEN POHJAKSI

Valtion aluehallinnon kansanvaltaistaminen tapahtuu parhaiten lääninhallinnon kehittämisen pohjalta. Tällöin valtio kantaa kustannukset. Tämä on oikeudenmukaista, koska uudistuksen seurauksena ei saa olla pienituloisten ja maksukyvyltään heikkojen kansalaisten verorasituksen lisääminen. Uuden veron säätämiseltä on välttyttävä, koska se johtaisi vain verorasituksen lisääntymiseen yleensä ja kasautumiseen erityisesti vähätuloisen palkansaaajaväestön harteille.

Valtiovallalla on vastuu talous-, työllisyys-, sosiaali- ja terveys- sekä kulttuuripolitiikasta niin, että maamme eri osissa asuvat kansalaiset saavat elää tasa-arvoisissa oloissa. Tämä edellyttää valtion hallinto-organisaation jatkuvaa kehittämistä. Kehitystyön piiriin on luettava myös valtion hallinto-organisaatioon kuuluvat lääninhallitukset. Tämän vuoksi on välttämätöntä ja luonnollista, että aluehallinnon kehittäminen tapahtuu lääninhallinnon uudistuksen pohjalta.

Valtioneuvosto onkin jo tehnyt vuonna 1967 yksimielisen periaatepäätöksen lääninhallinnon uudistamisesta. Periaatepäätöksen mukaan lääninhallitukseen tulee koota mahdollisimman suuressa määrin valtionhallinnon toiminnot alueatasolla. Uudistus merkitsee lääninhallinnon vaikutuksen korostumista ja alueellisten näkökohtien entistä suurempaa painottumista valtionhallinnon päätöksenteossa.

Aluehallinnon jaotus on uudistamisen yhteydessä mukautettava valtion tehtävien hoidon ja väestön palvelun kannalta tarkoituksenmukaisiin toiminnallisiin kokonaisuuksiin ja niissä tapahtuviin muutoksiin.

ALUEHALLINNON UUDISTUS EI SAA KAVENTAA KANSANVALTAA

Maakuntaitsehallinnon voimaan saattamisesta annetun ehdotuksen mukainen maakuntaitsehallinto keskittäisi ja siirtäisi päätösvaltaa kunnilta maakunnille ja kaventaisi kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia. Mikäli tehtävät hoidetaan maakuntien toimesta, siirtyvät ne etäämmälle kansalaisista. SDP:n mielestä kunnallisen hallinnon piiriin kuuluvat tehtävät on hoidettava ensi kädessä kunnissa.

KUSTANNUSKYSYMYS ON SELVITETTÄVÄ

Ruotsista saadut kokemukset maakuntahallinnosta osoittavat, että maakuntahallinnon kustannukset ja maakuntaverot ovat jyrkästi nousseet. Ne ovat aiheuttaneet erityisesti vähävaraiselle kansan osalle kohtuuttoman suuria taloudellisia rasituksia.

Maakuntaveron säätäminen lisää verorasituksen painetta ja vähentää veroista kertyvien tulojen käyttömahdollisuuksia sosiaalisin palveluksin. Niinpä Ruotsissa harkitaan maakuntahallinnolle kuuluvien sairaanhoitotehtävien siirtämistä joko valtiolle tai kuntainliitoille.

Maakuntahallinnon tehtäväkenttä on selkiytymätön. Myös maakuntahallinnon toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset ovat vain arvailujen varassa. Tämän vuoksi kustannuskysymys on perusteellisesti selvitettävä.

Ennen perusselvitysten valmistumista eivät päätökset maakuntahallinnon toteuttamisesta ole mahdollisia.

LÄÄNINHALLINTO KANSANVALTAISEKSI

Vuoden 1967 periaatepäätöksen mukaisesti lääninhallituksiin on perustettu kouluosastot vuonna 1970 sekä sosiaali- ja terveysosastot vuonna 1971. Myös lääninhallinnon suunnittelutoimen kehittämiseen on kiinnitetty huomiota ottamalla lääninhallituksiin sitä varten henkilökuntaa.

Lääninhallinnon kehittämisen painopiste on ollut organisaation muodollisessa uudistamisessa. Lääninhallituksen merkityksen kasvaessa on pidettävä huolta siitä, että lääninhallitus ei läänin taloudellisia kehityssuunnitelmia tekevänä viranomaisena rajoitu vain toimintamuotojen kehittämiseen. Poliittista vastuuta, paikallista asiantuntemusta ja aktiivisuutta tulee lisätä päätöksenteon kaikissa vaiheissa. Samalla on luotava paremmat mahdollisuudet kansalaisten vaikutusvallan lisäämiseen lääninhallituksissa.

LÄÄNINHALLINNON PÄÄTÖSVALLAN KÄYTTÄMINEN

Lääninhallituksen päätösvaltaa käyttävät kaikissa asioissa virkamiehet. Lääninhallinnon ylimmän päätösvallan siirtäminen luottamusmielistä koostuville monijäsenisille hallintoelimille on periaatteellisesti ja käytännössä lääninhallinnon kansanvaltaistamisen tärkein edellytys.

Lääninhallinnon päätösvalta tulisi antaa 20-30 jäseniselle lääninneuvostolle, joka valittaisiin lääneissä toimitettavilla yleisillä vaaleilla. Läänin tulisi olla yhtenä vaalipiirinä, jotta vaalin tulos vastaisi tasapuolisesti alueen poliittisia voimasuhteita.

LÄÄNINNEUVOSTON TOIMINTA

Lääninneuvoston tulisi toimia valitsemansa puheenjohtajan johdolla. Lääninneuvoston esittelijöinä toimisivat lääninhallituksen virkamiehet.

Kun lääninhallituksen päätösvaltaa käyttäisi lääninneuvosto, voitaisiin maaherrojen virat nykyisessä muodossaan lakkauttaa. Maaherrasta tulisi tällöin kansliapäällikkö, joka valvoisi lääninhallituksen työskentelyä sekä johtaisi lääninneuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelua ja sen päätösten toimeenpanoa.

Lääninneuvoston toiminta tulee järjestää hallinnonaloja vastaavissa jaostoissa tapahtuvaksi. Jaostoilla tulisi olla mahdollisuus käyttää myös muita luottamusmiehiä kuin lääninneuvoston jäseniä jaostojen jäseninä tai asiantuntijoina.

Luottamusmiesten osallistumismahdollisuudet muidenkin piirihallintoviranomaisten päätöksentekoon tulee kiireesti selvittää.

LÄÄNINNEUVOSTON TOIMIVALTA

Lääninhallinnon ylintä päätäntävaltaa käyttäisi lääninneuvosto.

Läänin suunnittelu olisi lääninneuvoston välittömässä valvonnassa. Lääninneuvoston tulisi koordinoida koko valtionhallinnon suunnittelua ja tehtävien hoitoa aluetasolla. Tämän takia lääninhallinnon suunnittelukapasiteettia olisi lisättävä.

Erityisesti olisi tarkistettava seutukaavaliittojen ja lääninhallinnon toimialoja. Sisäasiainministeriön yhtenäisin ohjein olisi tehostettava seutukaavoituksen ja lääninhallinnon yhteistoimintaa. Tavoitteena on yhden kokonaissuunnittelusta vastaavan hallintoelimen luominen läänitasolle.

Kuntauudistuksen toteuttaminen tekee mahdolliseksi sen, että kunnallinen suunnittelutoiminta voi olla lääninsuunnittelun aineellinen perusta. Tällöin lääninsuunnittelu tulee käsittämään lähinnä kuntasuunnittelun sekä kuntien ja valtion hallinnon tavoitteiden ja suunnitelmien koordinoititehtäviä.

17.11.1971

P M

Karjalaisen hallituksen II b kuntauudistusta ja väliportaan hallinnon uudistuksia käsittelevän ministerivaliokunnan tuloksista

Ministerivaliokunta perustettiin kiirehtimään kuntauudistusta ja sairaalahallinnon uudistusta sekä jatkamaan väliportaan hallinnon selvitys- ja valmistelutyötä.

Tällä hallituksen täydentämisen yhteydessä pöytäkirjaan otetulla maininnalla oli näin sovittu etenemisjärjestyksestä ja pääsuunta- viivoista aluehallinnon uudistusten osalta. Sopimuksen lausuman mukaisesti on ministerivaliokunnassa lähdetty siitä, että uudistustyö on keskitettävä kuntauudistuksen ja sairaanhoitohallinnon uudistuksen toteuttamiseen, kun sen sijaan väliportaan hallinto on katsottava erilliseksi lisäselvitystä vaativaksi tehtäväksi. Kuntauudistus ja sairaalahallintouudistus on näin kiireellisyytensä vuoksi toteutettava väliportaan hallinnon vaatimasta selvitystyöstä riippumatta.

Edelleen on otettava huomioon, että toimeksiannossa ei mainittu maakuntaitsehallintoa, vaan nimenomaan väliportaan hallinto. Tämä sisältää sen tärkeän periaatteen, että väliportaan hallinto (= lääninhallinto ja kuntainliitot) on kokonaisuus, joka vaatii yhtenäisen uudistus suunnitelman, sekä ettei erillisen maakuntahallinnon toteuttamisesta voida tehdä erillistä ratkaisua ennen selvityksen valmistumista.

Ko. sopimus vastaa SDP:n puoluetoimikunnan viime vuoden alkupuolella hyväksymän kannanoton pääperiaatteita. Sopimuksesta huolimatta esitettiin lähinnä keskustapuolueeseen lukeutuvan sisäasiainministerin taholta julkisuudessa useaan otteeseen tietoja ja kannanottoja, jotka eivät ollenkaan vastanneet ministerivaliokunnan enemmistön käsityksiä. Näin puheet "pakettiratkaisuista" ja julkisuuteen välitetyt tiedot "sovintoehdotuksista" sekä "maakuntahallinnon puitelaista" olivat vaillo pohjaa.

Ministerivaliokunnan jäsenten (Gestrin, Itälä, Jämsén/Uusitalo, Käkelä ja Laaksonen (Söderman muutamassa kokouksessa loppuvaiheessa) kirjallisesti antamien kannanottojen mukaan oli enemmistö seuraavien toimenpiteiden takana:

Enemmistö 4 - 1:

- asetetaan komitea (parlamentaarinen) selvittämään kokonaisvaltaista väliportaan hallintouudistusta, jossa lääninhallinto,

maakuntaitsehallinto ja edelleen itsenäisesti toimiva seutu-
suunnittelu olisi nivellettävä toisiinsa siten, että välipor-
taan hallinnon kansanvaltaisuus ja tehokkuus tuusivat saman-
aikaisesti turvatuiksi,

- valmiiksi selvitettyt kuntauudistus ja sairaalahallintouudistus toteutetaan erillisenä em. selvityksestä,
- kuntauudistussuunnitelmat tarkistetaan lopullisesti kuntauudis-
tuksen neuvottelukunnan ehdotuksen pohjalta siihen ehkä jotkin
aiheelliseksi katsottavat muutokset tehden.

Enemmistö 3 - 2:

- kuntauudistus toteutetaan vastoinakin kuntien mielipiteitä, jol-
loin alin mahdollinen väkilukuraja olisi 3000 - 4000 asukasta.
Yhteistoiminta-aluevaihtoehtoa käytetään vain tietyissä ta-
pauksissa.
- sairaalahallintouudistus toteutetaan, mikäli mahdollista, kes-
kussairaapiirijaon pohjalta.

Ministerivaliokunta oli yksimielinen siitä, että olisi valmis-
teltava lainsäädäntöä kunnille niiden yhdistyessä suoritettavista tasoi-
tuskorvauksista ja -avustuksista.

Ministerivaliokunnan työ oli kesällä ja syksyllä edistynyt hy-
vin, ja kannanotot olivat muotoutumassa. Hallituksen kaatumisen takia
valiokunta ei kuitenkaan ehtinyt esittää konkreettisia tuloksia. Minis-
terivaliokunnan työn tärkeimmäksi tulokseksi jäi ehkä se, että hallitus-
puolueiden (hallitusryhmien) todelliset asenteet ja käsitykset aluehal-
linnon uudistamiskysymyksistä saatiin kartoitetuiksi. Todettakoon, että
suoritettu käsitysten selventäminen ja kartoittaminen luo varmemman poh-
jan, mikäli uutta hallitusta muodostettaessa halutaan hallitussopimuk-
seen kohta kuntauudistuksen ja sairaalahallintouudistuksen toteuttami-
sesta sekä väliportaan hallinnon edelleen selvittämisestä.

Todettakoon lisäksi, että SDP:n ajama linja yleisesti ottaen
oli saavuttamassa voiton ministerivaliokunnassa.

17.11.1971

PM

Ruotsin kokemukset aluehallinnon järjestämisestä

Ruotsissa on jo kauan käyty keskustelua väliportaan hallinnon kehittämisen- ja demokratisoimiskysymyksistä, ja Suomessa viime vuosina vinnut keskustelu noudattaa suunnilleen samoja linjoja. Ruotsissa on yhtenä kehittämismuutoksena ollut lääninhallinnon kansanvaltaistaminen ja uudistaminen sekä kuntien ja kunnallishallinnon aseman ja kansanvaltaisuuden korostaminen kehittämällä kunnista voimakkaita yksiköitä kuntauudistuksen avulla ja desentralisoimalla kunnille tehtäviä. Toinen lähinnä Ruotsin keskustapuolueen ja kansanpuolueen ajama vaihtoehto on ollut tehtävien siirtäminen lääninhallinnolta ja kunnilta maakuntahallinnolle sekä tähän liittyen vaatimus Ruotsissa vireillä olevan kuntauudistuksen keskeyttämisestä.

Näiden vaihtoehtojen välillä tehtiin suoritettujen lukuisten selvitysten perusteella ratkaisu viime vuoden puolella. Eduskunnan säätämän lain mukaisesti päätettiin kuntauudistuksen pakolla toteuttamisesta siten, että kuntien lukumäärä 1.1.1974 mennessä alenee 270:een. Samassa yhteydessä eduskunta vuoden 1971 budjettia käsiteltäessä hyväksyi budjettiesityksen suuntaviivat lääninhallinnon kehittämisestä ja saattamiseksi luottamusmiesjohdon alaiseksi. Tämä lääninhallintouudistus toteutettiin tänä kesänä eli 1.7.1971 (ks. lääninhallituksen ohjesääntö SFS 1971: 460)

Lääninhallituksen ylintä päätäntävaltaa käyttää nyt 10-jäseninen maallikkohallitus. Jäsenet ja heidän henkilökohtaiset varajäsenet valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Maakäräjät (landstinget) valitsee puolet jäsenistä ja hallitus nimeää muut. Maaherra on maallikkohallituksen puheenjohtaja ja hänet nimeää hallitus enintään kuudeksi vuodeksi kerrallaan.

Ruotsissa on yhdyskuntasuunnittelu läänitasolla kehitetty voimakkaasti muutaman vuoden sisällä (vrt. länsplanering 1970). Näin luottamusmies- eli maallikkohallitukselle kuuluu ensisijaisesti päätäntävalan käyttäminen yhdyskuntasuunnittelua koskevissa kysymyksissä. Näiden lisäksi tulee lääninhallituksen päättää myös muista tärkeistä, niin ta-

loudellista merkitystä omaavista kysymyksistä kuin organisaatio- ja henkilökuntakysymyksistä. Lääninhallintouudistuksen astuessa voimaan perustettiin samalla 273 uutta virkaa lääninhallituksiin. Näistä 116 tuli suunnitteluosastoille. Lähivuosina tullaan vielä lisäämään henkilökuntaa.

Lääninhallintouudistus on luonnehdittu väliaikaiseksi. Samalla kun tehtiin päätös lääninhallintouudistuksesta asetettiin parlamentaarinen komitea väliportaan hallinnon edelleen kehittämiseksi. Ensimmäinen mietintö annettaneen 2-3 vuoden kuluessa. Komitean tehtävämäärittelyyn sisältyy kielteinen kannanotto aluehallinnon kehittämiseen maakuntahallintolinjalla.

Lähtökohtana on: 1) että toteutettavan kuntauudistuksen tarkoitusperien mukaisesti peruskuntien tulee vastedeskin huolehtia tärkeistä yhteiskunnallisista tehtävistä ja niillä tulee olla entistä suuremmat mahdollisuudet osallistua aktiivisesti yhteiskunnan rakentamiseen. 2) Valtiovallalla on luonnollisesti vastuu alueellisesta kehityksestä (kuten yhteiskuntataloudellisesta tasapainosta, työllisyys-, lokalisatio- ja talouspolitiikasta alueellisella tasolla).

Ruotsissa tehdyt ratkaisut on perusteltu ensinnäkin sillä, että kansanvallan periaate ja kansalaisten osallistuminen parhaiten toteutetaan peruskuntien tasolla. Toiseksi Ruotsissa sadan vuoden aikana saadut kokemukset maakuntahallinnosta osoittavat, että maakuntahallinnon kustannukset ja maakuntaverot (joka on jakovero) ovat ryöstäytyneet aiheuttaen kohtuuttoman suuria taloudellisia rasituksia yhteiskunnalle. Noin neljännes (25 %) verotettavien verosta tällä hetkellä joudutaan ottamaan jakoverona ja jakoveron osuus kasvavien sairaanhoitokustannusten ja erillisen maakuntahallinto-organisaation takia on yhä nousemassa. Tämä on johtanut ja on johtamassa hiipivään tulonsiirtoon suurituloisten hyväksi eli kehitykseen, jota ei enää voida hyväksyä.

Näistä syistä on maakuntahallinnon asema Ruotsissa nyt asetettu vaakaaludalle. Ruotsista kantautuneitten tietojen mukaan on harkittavana maakuntahallinnolle kuuluvien sairaanhoitotehtävien siirtäminen, joko valtiolle tai kuntainliittopohjalle. Oireellista on, että maakuntien keskusjärjestö on aloittanut neuvottelut sulautumisesta Ruotsin kunnallisliittoon.

Erityisesti on valitettavana pidettävä sitä, ettei Ruotsissa tapahtuneesta kehityksestä vielä ollut selvyttä, ennen kuin meidän maakuntaitsehallintoa tutkiva komiteamme antoi mietintönsä viime vuoden kesä-

kuussa. Komitea on ilmeisesti Ruotsin olosuhteiden tarkastelussa lähtenyt virheellisistä premisseistä.

Ruotsin aluehallintoa koskeviin kannanottoihin ja kehitysnäkymiin nähden ei tunnu mielekkäältä Suomessa kiirehtiä sellaisten uudistusten toteuttamista, mitkä Ruotsissa siellä saatujen kokemusten perusteella ollaan hylkäämässä.

Yleispoliittisesti ja nimenomaan SAP:n kannalta tarkasteltuna Ruotsin linja aluehallintouudistuksessa on aivan selvä. Aluehallintoa ei kehitetä eikä koskaan sosialidemokraattien toimesta tulla kehittämäänkään maakuntahallintolinjalla.

SDP:n LUONNOS

ASUNTOTUOTANNON RAHOITUKSEN KOKONAISUUDISTUKSEKSI

Turvallisen yhteiskuntakehityksen varmistamiseksi on meidän kiireellisesti laadittava valtakunnallinen pitkän tähtäyksen asuntotuotanto- ja rahoitusohjelma. Eräitä merkittävimpiä lähiajan yhteiskuntapolittisia tehtäviämme on kilpailla esim. Ruotsiin siirtyneestä tai siirtyvästä teollisuuden ammattityövoimasta. Tällöin ensimmäisiä perustehtäviä on saattaa asuntopolitiikka ja asuntojen tarjonta kilpailukykyiseksi naapurimaahan verrattuna.

Ruotsissa on tehty viime aikoina seuraavia merkittäviä asuntojen rahoituskysymykseen liittyviä asuntopoliittisia uudistuksia:

- valtiopäivät ja hallitus hyväksyvät vuosittain kansantalouden kantokyvyn mukaisen tuotantotavoitteen kolmeksi vuodeksi eteenpäin ja alueellisesti jaoteltuna; tuotantotavoite on suhdannepoliittisesti joustava;

- valtio sekä yksityiset raha- ja luottolaitokset sopivat vuosittain tuotantotavoitteen rahoittamisesta kiintiöiden pohjalta; ne muodostavat pysyvän rahoitusneuvottelukunnan, jossa ratkaistaan erikseen yksittäisissä rakennuskohteissa ilmenevät rahoituspulmat;

- vuonna 1968 poistettiin asuntolainojen korkotuki ja lisättiin vastaavasti voimakkaasti lapsiperheiden asumistukea;

- vuonna 1969 hyväksyttiin ns. vuokrakehitystä säätelevät lait, joilla muutettiin asuntolainojen lyhennysjärjestelmiä siten, että lainojen pääomamenot kasvavat asteittain tulotason ja rakennuskustannusten nousua vastaavasti.

Suomessa tulee pikaisesti pyrkiä vastaavan suuntaisiin asuntojen rahoitusta koskeviin kokonaisuudistuksiin asuntopoliittisen kilpailukykymme parantamiseksi ja asettaa muutkin asuntopoliittiset kysymykset tiettyyn kiireellisyyssasemaan yhteiskuntapolitiikassamme. Niinpä kuntien maanhankintarahastot sekä paikoilleen juuttuneet tonttipoliittiset uudistukset, kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden ansiottoman arvonnousun verosta koskevat kysymykset on saatava välttämättä toteuttamisvaiheeseen.

Asuntotuotannon keskitetty rahoitusuunnittelu

Keskitetyssä rahoitusuunnittelussa on välttämättömänä lähtökohtana kansantalouden kantokyvyn mukaisen ja suhdannepoliittisesti joustavan asuntotuotannon tavoitetason määrittäminen. Tätä määrittästyötä suorittivat yhdessä mm. Talousneuvoston, valtiovarain-, sisäasiain- ja työvoiministeriön sekä Suomen Pankin ja asuntohallituksen edustajat. Tältä ohjalta valtioneuvosto päättäisi riittävän ajoissa kunkin vuoden asunto-

tuotantotavoitteesta alueellisesti jaoteltuna eduskunnan hyväksymän pitkän ajan tuotanto-ohjelman puitteissa.

Keskitetyssä rahoitus suunnittelussa valtion ja luottolaitosten edustajat on saatava samaan pysyvään neuvotteluelimeen sopimaan asuntoinvestointien kokonaisrahoituksen jakautumisesta. Sen jälkeen kun valtio on antanut ennakkositoumuksen asuntomäärärahan suuruudesta, luottolaitokset sopivat keskenään omista rahoituskiintiöistään. Periaatteena tulee olla, että eri pankkilaitosryhmät sekä yksityiset vakuutuslaitokset ja lakisääteiset vakuutusrahastot osallistuvat nykyistä tasapuolisemmin asuntotuotannon rahoitukseen. Jos tuotanto-ohjelman joidenkin kohteiden osalta ilmenee rahoitusvaikeuksia, neuvotteluelimessä sovitaan kohde kohde kohteelta näiden pulmien ratkaisemisesta.

Tuotantotavoitteen määrittämisen yhteydessä päätetään tuotannon jakautumisesta vuokra- ja omiin asuntoihin. Keskitetyn rahoitus suunnittelun avulla on mahdollista varmistaa pääasiassa yhteisöomistukseen perustuvien vuokrataloasuntojen rahoituksen saanti valtiolta ja luottolaitoksilta suoraan yksityiseen sijoitustoimintaan turvautumatta.

Asuntojen rakennuskustannusten ja hintojen nousun hidastamisella on ratkaiseva merkitys pyrittäessä lisäämään asuntojen tuotantoa käytettävissä olevien rahoitusvarojen puitteissa. Jotta valtio voi vaikuttaa välittömästi mainittuun hinta- ja kustannuskehitykseen, sillä on oltava nykyistä laajempi oikeus puuttua tuotettavien asuntojen laatutason määrittämiseen ja korjata ulkomaiselta kilpailulta suojatulla rakennus alalla ilmeneviä kilpailullisia puutteita. Tästä syystä tulee valtion hinta- ja laatuvalvonta ulottaa Ruotsin esimerkin mukaisesti ainakin 90 %:iin koko asuntotuotannosta. Vain tässä tapauksessa valtio voi vaikuttaa suunnitelmallisesti ja tehokkaasti asuntotuotannon kehitykseen suhdanne-, työllisyys- ja aluepolitiikan tavoitteita vastaavasti.

Valtion asuntolainat

Jotta valtion lainoittamien asuntojen tuotanto-osuus olisi mahdollista korottaa 90 %:iin ja rajoittaa toimenpiteestä johtuva asuntomäärärahan lisäämistarve kohtuulliseksi, valtion asuntokohtaisia lainoitusosuuksia on ilmeisesti välttämätöntä kaventaa. Asumiskustannukset ja niiden kehitys on kuitenkin tehtävä eri väestöryhmien kannalta nykyistä oikeudenmukaisemmaksi siten, että

- valtion ja yksityisten luottolaitosten myöntämien asuntolainojen lyhennysjärjestelmät uudistetaan jäljempänä esitettävällä tavalla sekä pyritään entistä enemmän henkilökohtaisiin lainoihin ja perheen maksukykyyn mukaan määräytyviin laina-aikoihin;

- lisätään vastaavasti ja tuntuvasti perhe- ja henkilökohtaista asumistukea siten, että kaikki tuen tarpeessa olevat pääsevät sen piiriin maksukynsä mukaisesti, asuntomenot enintään 20 % verotettavasta tulosta;

- porrastetaan valtion asuntolainojen korkotuki ja saatetaan korko asteittain korkeintaan ensisijaislainojen koron tasolle.

Tässä esitetyn kokonaisuudistuksen toteuttamisen ehtona on, että kaikki osauudistukset toteutetaan samanaikaisesti.

Omarahoitusosuus ja asuntolainojen lyhennysjärjestelmä

Nykyisen käytännön mukaan valtion ja luottolaitosten myöntämien asuntolainojen tasainen kuoletus ja vuosittain vähenevät korkomenot johtavat siihen, että asumismenojen rasitus on etenkin nuorilla perheillä asumisen alkuvuosina raskas, mutta myöhemmin tulotason noustessa ja lainojen reaaliarvon alentuessa mainittujen pääomamenojen taakka kevenee merkittävästi. Tästä syystä lainojen lyhennykset on muutettava Suomessa asteittain suureneviksi siten, että asumismenot käsittäisivät perheessä tietyn vakio-osuuden perheiden tuloista 10-20 vuoden tähtäyksellä. Lyhennysehtojen muutoksilla on mahdollista

- alentaa omarahoitusosuuksia noin 10-15 %:iin,
- vähentää yleensä vaikeata etukäteissäästämistä ja vaihtaa säästämisen pääasiassa jälkikäteen tapahtuvaksi,
- siirtyä entistä enemmän henkilökohtaisiin lainoihin ja mitoittaa näin lainojen lyhennykset perhekohtaista säästökykyä vastaavaksi,
- kohottaa yleistä säästämisalttiutta asuntoihin ja
- parantaa mahdollisuuksia oman asunnon hankintaan ja helpottaa näin vuokra-asuntojen kysyntää. Tällöin vuokra-asunnot jäävät vuokra-asuntojen tarpeessa olevien käytettäväksi.

Asuntokannan ja pääoman käytön tehostaminen

Rahoitus- ja asuntopolitiikalla on edistettävä nimenomaan erikokoisten asuntojen vaihtoa perheiden iän mukaan muuttuvaa tilantarvetta vastaavasti. Niinpä valtion asuntolainojen korko on porrastettava esitetyllä tavalla lyhennyksiä nopeuttavaksi, lisättävä lainojen siirtomahdollisuuksia ja vähennettävä asuntojen vaihtoa ehkäiseviä verotustoimia.

Asunto-obligaatiot, veronhuojennukset, asuntosäästöpalkkiot ja pankkilainojen korkotuki

Nämä viime aikoina useimmiten esitetyt keinot ovat täysin riittämättömiä ja huomattavia epäkohtia sisältäviä toimenpiteitä pyrittäessä ohjaamaan rahoitusta asuntotuotantoon kehittyvän yhteiskuntasuunnittelun

tarpeita vastaavasti. Asunto-obligaatioilla ja veronhuojennuksilla ei luoda rahoitusmarkkinoille uusia pääomia, vaan sattumanvaraisia rahoitusvarojen siirtoja muilta tuotantoaloilta asuntoihin. Veronhuojennukset lisäävät niin ikään merkittävästi tulonjaon epätasaisuutta. Asuntosäästöpalkkiot ja korkotuen maksaminen yksityisten luottolaitosten myöntämille lainoille suosivat puolestaan kohtuuttomasti oman asunnon hankkijoita vuokralla asuviin verrattuna, sillä ensiksi mainitut saavat jo nyt huomattavaa tukea mm. talletusten verottomuuden ja lainojen korkojen veronvähennysoikeuden muodossa.

1.10.1971

SDP:n

Asuntopoliittinen jaosto

17.11.-71

Puoluetoimikunnan esitys
Puolueneuvostolle

8

Kun vuonna 1944 annettiin laki vapunpäivän säätämisestä työntekijäin vapaapäiväksi, odotettiin yleisesti työväestön taholta, että siitä myöskin maksettaisiin palkka. Kuukausipalkkalaiset sen tulivatkin saamaan, mutta tunti- ja urakkatyössä olevien työntekijäin kohdalla on vapunpäivä edelleen palkaton.

Kuusi vuotta myöhemmin eli vuonna 1950 hallitus antoi esityksen vapunpäivän palkallisesta vapaapäivästä. Kun esitys oli yhdistetty ja yhdenmukaistettu itsenäisyyspäivästä annettuun lakiin, kohtasi se eduskunnassa vastustusta ja niukalla enemmistöllä eduskunta hylkäsiikin hallituksen esityksen. Vuonna 1951 tehtiin edustajain taholta vastaava lakialoite, ja kun esitystä eduskunnassa käsiteltiin, lausuttiin lakia vastustavien taholta, että laki palkallisesta vapunpäivästä pitäisi käsitellä erillisenä eikä yhdistää sitä lakiin palkallisesta itsenäisyyspäivästä. Tämäkin esitys hylättiin eduskunnassa niukalla äänten enemmistöllä.

Vuonna 1950 eduskunta lausui, että vapunpäivällä on tunnustettu merkitys työväen kansainvälisenä juhlapäivänä, ja kun Norjassa on pitkät ajat ollut voimassa laki palkallisesta vapunpäivästä, olisi oikein myöskin meidän maamme kohdalla antaa tämän lain hyväksymisellä tunnustus maamme työväestölle. Toisin sanoen, säätää vapunpäivä yleiseksi palkalliseksi juhla- ja vapaapäiväksi ja saattaa täten tunti- ja urakkapalkalla työskentelevät työntekijät tasaver-
taiseen asemaan kuukausipalkkalaisten kanssa myös lain edessä, sillä useilla aloilla on vapunpäivä saatu jo palkalliseksi vapaapäiväksi työehtosopimusten määräyksillä.

Sos.dem. puolueen neuvosto 17.11.71:

Vapunpäivä on säädettävä yleiseksi palkalliseksi juhla- ja vapaapäiväksi. Näin saatetaan tunti- ja urakkapalkalla työskentelevät työntekijät samaan asemaan kuukausipalkkalaisten kanssa. Samalla laajennetaan kaikkia palkansaajia koskevaksi käytäntö, joka on useilla aloilla toteutettu työehtosopimusten määräyksillä.

9

Puolueneuvosto on käsitellyt sille esitetyn luonnoksen aluehallinnon uudistuksesta.

Puoluneuvosto hyväksyy esityksen yleiset periaatteet ja painottaa sitä, että aluehallintouudistus on toteutettava jo olevien hallinto- ja suunnitteluorganisaatioiden puitteissa niitä tehostamalla ja lisäämällä niitten luottamusmiesedustusta.

Esitys jätetään tällä periaatteella puoluetoimikunnan yksityiskohtaiseen käsittelyyn, missä otetaan huomioon keskustelussa esitetyt näkökohdat, ja saatetaan ~~myöskin~~ sen jälkeen uudelleen puolueneuvoston päätettäväksi.

PUOLUENEUVOSTO 17. 11. 1971

10

OIKEUTTA TULONJAKOON

VALITSIJA

Karjalaisen hallitus kaatui, koska sosialidemokraatit torjuivat yhtyneen porvariston hyökkäyksen, joka tähtäsi suureen tulonsiirtoon kuluttajilta maatalouden suurtuottajille. Elintarvikkeiden hinnat olisivat nousseet 10 %:lla. Sen seurauksena valmistaudumme nyt eduskuntavaaleihin.

Vaaleilla on saatava aikaan muutos. On estettävä porvarien palkansaa-
jia, kuluttajia, eläkeläisiä ja pienviljelijöitä sortava politiikka. Sosialidemokraattinen Puolue vetoaa valitsijoihin, sillä vain voimakas sosialidemokratia voi estää porvarien pyrkimykset ja kääntää tulonjakopolitiikan oikeudenmukaisuuden suuntaan. Siitä on vaaleissa kysymys.

Sosialidemokraattien tavoitteet

Hintojen nousua vastaan on kamppailtava.

Työttömyys on poistettava. Työttömille on järjestettävä kunnollinen toimeentulo ja uudelleenkoulutus.

Tuloeroja on kavennettava. Yhteiskunnan on valvottava suuryrittäjien voittoja.

On luotava uusi maatalouspolitiikka, joka ei rasita kohtuuttomasti kuluttajia. Maataloustuotanto on sopeutettava vastaamaan kotimaista kulu-
tusta ja siten, että se turvaa viljelijäväestölle riittävän toimeentu-
lon. Ylituotannosta on suurtuottajat saatettava vastuuseen.

Veropolitiikalla ja sosiaalisilla uudistuksilla on tuettava asutuskes-
kusten ja maaseudun vähätuloisia. Se on osa tulopolitiikkaa.

Sosialidemokraattisen uudistustyön edellytyksenä on rauha, turvallisuus ja yhteistyö. Siksi SDP ilmaisee tukensa Paasikiven-Kekkosen linjalle ja aktiiviselle rauhanpolitiikalle. Puolueettoman ulkopolitiikan jatkuvuus on myös vaalien jälkeen turvattava.

Miten tähän on tultu?

Vuoden 1966 vaalien tuloksena maassamme alkoi uudistusten ja taloudellisen kasvun aika. Sitä politiikkaa johtivat sosialidemokraatit.

Paasion ja Koiviston hallitusten aikana työläisten todelliset tulot nousivat poikkeuksellisen voimakkaasti. Työttömyyden lisääntyminen es-tettiin, ja työllisystilanne alkoi nopeasti parantua. Tämä kaikki tuli mahdolliseksi, kun sekasortoinen taloudellinen tilanne saatettiin so-sialidemokraattien johdolla vakaalle pohjalle.

Tämän myönteisen kehityksen katkaisi viime vaalien tulos, jonka seurauk-sena Eduskuntaan syntyi porvarillinen enemmistö. Palattiin jälleen por-varienemmistön sanelemaan politiikkaan. Se on rasittanut erikoisesti palkansaaajia, kuluttajia, eläkeläisiä ja pienviljelijöitä. Myös maaseu-dun puolue, joka on ilmoittanut olevansa vähäväkisten asialla, on sekin osoittautunut suurviljelijöiden ja porvarillisen rintamar. liittolaiseksi eikä ole saanut eduskunnassa mitään tuloksia aikaan.

Viime vaalien jälkeen sosialidemokraatit ovat joutuneet yksinään puolus-tamaan palkansaaajien, eläkeläisten, kuluttajien ja pienviljelijöitten asiaa. Kommunistipuolueen sisäisen hajaannuksen tähden SKDL lähti hal-lituksesta. Sosialidemokraatit jäivät taistelemaan hinnankorotuksia vas-taan ja oikeudenmukaisen tulonjaon puolesta.

Maatalouskysymyksessä yhtynyt porvaristo kävi kokoomuksen ja keskusta-puolueen johdolla röyhkeään hyökkäykseen vähätuloisten ihmisten elin-eh-toja vastaan. Elintarvikkeiden hintoja olisi pitänyt nostaa 10 pro-sentilla. Tai veronmaksajille olisi esitetty n. 400 miljoonan markan lisälasku. SDP ei voinut hyväksyä kumpaakaan vaihtoehtoa.

Sosialidemokraatit ovat tukeneet pienviljelijöitä. Kepun johtama maatalouspolitiikka on suosinut vauraita tiloja. Maataloudelle maksetusta hintatuesta ovat suurtuottajat luonnollisesti hyöttyneet eniten.

VALITSIJA

Tammivaaleissa on kysymys suunnan muutoksesta. Tule mukaan luomaan voimakasta sosialidemokratiaa. Vain se, yhdessä ammattiyhdistysliikkeen kanssa voi vastustaa hintojen korotuksia ja saada oikeutta tulonjakoon. Liity palkansaajien, kuluttajien, eläkeläisten ja pienviljelijäin yhteisrintamaan sosialidemokraattisten tavoitteiden toteuttamiseksi vaalien jälkeen.

OIKEUTTA TULONJAKOON - SOSIALIDEMOKRATIAN VOIMALLA

17.11.1971

Puolueneuvosto taloudellisesta yhdentymisestä

Puolueneuvosto toteaa, että kauppapoliittiseen suuntaukseen ja koko taloudelliseen kehitykseen syvästi vaikuttavat neuvottelut Suomen suhteista eurooppalaisiin taloudellisiin liittoutumiin ovat tulossa ratkaisuvaiheisiin. Puolueneuvosto edellyttää, että kaikki tähän kehitykseen liittyvät selvitykset ja neuvottelutulokset julkistetaan ja saatetaan kansalaisten harkittavaksi. Omalta osaltaan puolueneuvosto tulee myöhemmin käsittelemään asiaa puolue-toimikunnan hankkimien eri vaihtoehtoja (myös kaikkien järjestelyjen ulkopuolelle jäämistä) koskevien selvitysten pohjalta.

TYÖVÄENARKISTO

SUOMEN

SOSIALIDEMOKRAATTISEN

PUOLUEEN

PUOLUENEUVOSTON PÖYTÄKIRJAT
1970 — 1971

RULLA 453

KUVANNUT

MONIKKO OY

1994

LOPPU